

دانشگاه اراک

دانشکده علوم انسانی

کارشناسی ارشد علوم تربیتی (گرایش تکنولوژی آموزشی)

رابطه انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی عمومی با میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در
بین دانش آموزان مدارس فنی و حرفه ای ناحیه یک شهر اراک در سال تحصیلی ۸۹-۸۸

پژوهشگر:

زهرا اله یاری

استاد راهنما:

دکتر سید شمس الدین هاشمی مقدم

استاد مشاور:

دکتر سعید موسوی پور

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان پایان نامه:

رابطه انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی عمومی با میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در بین دانش آموزان مدارس فنی و حرفه ای ناحیه یک شهر اراک در

سال تحصیلی ۸۹-۸۸

پژوهشگر:

زهرا اله یاری

پایان نامه کارشناسی ارشد

ارائه شده به مدیریت تحصیلات تکمیلی به عنوان بخشی از فعالیت های تحصیلی لازم

برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته علوم تربیتی (گرایش تکنولوژی آموزشی)

از

دانشگاه اراک

ارزیابی و تصویب شده توسط کمیته پایان نامه با درجه: عالی با نمره ۱۹/۵

دکتر سید شمس الدین هاشمی مقدم (استاد راهنما و رئیس کمیته).....

دکتر سعید موسوی پور (استاد مشاور).....

دکتر منصور عبدی (داور داخلی).....

دکتر علیرضا فقیهی (داور خارجی).....

بهمن ۱۳۸۹

"سپاس خدایی را که هدایت همه چیز به دست اوست"

تقدیم به :

ساحت مقدس قطب عالم امکان، سرور کائنات جهان
حضرت ولی عصر (عج)

و

تقدیم به:

یگانه قدسیان عالم امکان که
اسوگان استقامت و ایثارند.

"پدر و مادرم"

تقدیر و تشکر

سپاس ایزد منان را که هر آنچه برای کسب علم و معرفت نیاز است به من عطا نمود و توفیق علم آموزیم داد و سپاس او را که مرا به سوی نور علم و معرفت هدایت نمود و از رحمت خویش غبار نادانی از وجودم زدود تا از محضر اساتید گرانقدرم دانش آموخته و معرفت تجربه نمایم. حال که درخت تنومند آموختن به بار نشسته است، جا دارد به مصداق آیه شریفه:

(لم یشکر المخلوق و لم یشکر الخالق)

شایسته ترین سپاسها را تقدیم استاد راهنمای ارجمند جناب آقای دکتر سید شمس الدین هاشمی مقدم می کنم که صمیمانه با بلند نظری خود پاسخگوی سوالاتم بودند و از ابتدا تا انتها ی این پایان نامه با دقت نظر و راهنمایی های بی دریغ شان دستیابی به مقصود را برایم ممکن ساختند و از خداوند منان برای ایشان سلامتی و توفیق روز افزون آرزومندم.

همچنین بر خود لازم میدانم از همکاری های صمیمانه و بی دریغ استاد مشاور گرانقدر جناب آقای دکتر سعید موسوی پور که با درایت تمام و خلوص نیت و عمل مرا در اجرای پایان نامه یاری رساندند نهایت تشکر و سپاسگذاری را داشته باشم و توفیق روز افزون ایشان را از خداوند متعال خواستارم .

از اساتید ارجمند جناب آقای دکتر علیرضا فقیهی و جناب آقای دکتر منصور عبدی که با حسن و دقت نظر داوری این پایان نامه را عهده دار شدند، سپاسگزاری را داشته باشم و توفیق و سرافرازی و سر بلندی ایشان را از خداوند متعال خواستارم .

و همچنین از همکاری های صمیمانه تمامی معلمین مدارس فنی و حرفه ای ناحیه یک شهر اراک که در مدت اجرای پژوهش با سعه صدر و رویی گشاده بنده را در تکمیل پرسشنامه ها یاری نمودند و همچنین از کلیه دانش آموزانی که قبول زحمت کرده و علی رغم حجم زیاد سوالات پرسشنامه ها را تکمیل نمودند و از خانواده عزیزم و تمامی دوستان و سایر عزیزانی که به هر نحوی مرا در انجام این پژوهش یاری رساندند کمال تشکر و قدر دانی را دارم.

چکیده

در این پژوهش رابطه ی انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی عمومی با میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در دانش آموزان مدارس فنی و حرفه ای ناحیه یک شهر اراک در سال تحصیلی ۸۹-۸۸ مورد بررسی قرار گرفت. هدف از انجام این پژوهش توجه به اهمیت و نقش انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی به عنوان عوامل مهم پیش بینی کننده ی میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان مدارس فنی و حرفه ای ناحیه یک شهر اراک که در مجموع ۱۲۵۰ نفر می باشد. حجم نمونه ۲۰۰ نفر می باشد. با توجه به موضوع مورد بررسی روش تحقیق، روش توصیفی و از نوع همبستگی است و به منظور تجزیه و تحلیل داده های پژوهش از روش همبستگی، رگرسیون گام به گام و آزمون t مستقل استفاده شده است.

نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد که انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی عمومی قدرت پیش بینی میزان استفاده دانش آموزان از فناوری اطلاعات و ارتباطات را دارند بنابراین هر دو متغیر نقش مهمی در پیش بینی متغیر ملاک (میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات) دارند. همچنین این نتایج نشان می دهد که ضریب همبستگی بین انگیزش پیشرفت و میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در سطح ۰/۰۱ مثبت و معنی دار است. همچنین رابطه خود کار آمدی عمومی و میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در سطح ۰/۰۱ معنادار است. نتایج تجزیه و تحلیل داده ها بر اساس آزمون t نشان داد بین دانش آموزان دختر و پسر در میزان انگیزش پیشرفت، خود کار آمدی عمومی و میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات تفاوت معنی داری وجود ندارد. با توجه به همبستگی میان متغیرها پیشنهاد می شود بر نامه ریزان و دست اندرکاران نظام آموزشی از طریق ترتیب دادن هدفهای قابل دسترسی و امکان حصول عملکرد، دانش آموزان را در معرض تجربه های موفق قرار دهند تا دانش آموزان و به ویژه افرادی با خود کار آمدی پایین دریابند توانایی عملکرد موفق را دارند و خود کار آمدی افزایش یابد.

کلید واژه ها: انگیزش پیشرفت، خود کار آمدی عمومی، فناوری اطلاعات و ارتباطات

فهرست مطالب

تقدیم

چکیده

فصل اول: طرح پژوهش

۱.....	مقدمه
۳.....	بیان مسئله
۵.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۸.....	اهداف پژوهش
۹.....	فرضیه های پژوهش
۱۰.....	تعریف مفاهیم، اصطلاحات و واژه ها (تعاریف نظری و عملی)

فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش

۱۴.....	مقدمه
۱۶.....	الف) انگیزش پیشرفت
۱۶.....	مبانی نظری پژوهش
۱۸.....	مفهوم انگیزش
۲۰.....	دیدگاههای مطرح شده در مورد انگیزش
۲۰.....	الف) دیدگاه رفتاری
۲۱.....	ب) دیدگاه انسانگرایی
۲۲.....	ج) دیدگاه شناختی
۲۳.....	مفهوم انگیزش پیشرفت
۲۶.....	گرایشهای انگیزشی دی سی
۲۸.....	انگیزش تسلط
۲۹.....	رابطه میان نیاز به پیشرفت و عملکرد آن
۳۲.....	خود اثربخشی و انگیزش پیشرفت
۳۳.....	نظریه اسناد و انگیزش پیشرفت
۳۵.....	نظریه انتظار و انگیزش
۳۶.....	ب) خود کار آمدی عمومی
۳۶.....	مبانی و مفاهیم نظری در زمینه خود کار آمدی
۳۷.....	مفهوم خود در روانشناسی
۳۹.....	دیدگاههای مطرح شده در زمینه خود کار آمدی
۳۹.....	الف) دیدگاه شناختی
۴۰.....	ب) دیدگاه شناختی - اجتماعی

۴۱.....	ج) دیدگاه تحلیلی
۴۲.....	مفهوم خود کار آمدی
۴۶.....	نقش خود کار آمدی در عملکرد
۴۹.....	اثر خود کار آمدی بر فرایندهای انگیزشی
۵۰.....	ابعاد خود کار آمدی ادراک شده
۵۱.....	شکل گیری خود کار آمدی و منابع آن
۵۲.....	منابع باورهای خود کار آمدی
۵۷.....	نقش واسطه ای خود کار آمدی
۵۸.....	الف) فرایندهای شناختی
۵۸.....	ب) فرایندهای انگیزشی
۵۹.....	ج) فرایندهای عاطفی
۶۰.....	د) فرایندهای گزینشی
۶۱.....	نقش باورهای خود کار آمدی در انگیزش رفتار و انتخاب اهداف آگاهانه
۶۳.....	تاثیر خانواده بر باورهای خود کار آمدی
۶۳.....	تاثیر مدرسه در باورهای خود کار آمدی
۶۴.....	رشد خود کار آمدی بواسطه تجارب گذار نوجوانی
۶۵.....	ج) فناوری اطلاعات و ارتباطات
۶۵.....	سیر تحول فناوری اطلاعات و ارتباطات
۶۷.....	مفهوم فناوری اطلاعات و ارتباطات
۷۰.....	فناوری اطلاعات و ارتباطات و آموزش و پرورش
۷۱.....	پنج حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش
۷۱.....	کار کرد های فناوری اطلاعات و ارتباطات و تاثیر آن بر نظام آموزش و پرورش
۷۴.....	فناوری اطلاعات و ارتباطات و تاثیر آن بر فرایند یاد دهی - یادگیری
۷۶.....	معلمان و فناوری اطلاعات و ارتباطات
۷۸.....	دانش آموزان و فناوری اطلاعات و ارتباطات
۸۱.....	فنی و حرفه ای و فناوری اطلاعات و ارتباطات
۸۲.....	چشم انداز آینده فناوری اطلاعات و ارتباطات و آموزش و پرورش
۸۵.....	د) مروری بر پژوهش های انجام شده
۸۵.....	- پژوهش های داخلی
۹۱.....	- پژوهش های خارجی
۹۷.....	جمع بندی

فصل سوم: روش پژوهش

۱۰۱.....	روش تحقیق.....
۱۰۱.....	جامعه آماری مورد مطالعه.....
۱۰۲.....	روش نمونه گیری و حجم نمونه.....
۱۰۳.....	ابزار گردآوری داده ها.....
۱۰۵.....	روایی و پایایی.....
۱۰۶.....	روش اجرای پژوهش.....
۱۰۷.....	روش های تجزیه و تحلیل داده ها.....

فصل چهارم: ارائه و تجزیه و تحلیل داده ها

۱۰۹.....	الف) ارائه داده ها.....
۱۱۴.....	ب) تجزیه و تحلیل داده ها.....
۱۱۴.....	بررسی فرضیه های پژوهش.....
۱۱۵.....	فرضیه اصلی.....
۱۱۷.....	سایر فرضیه های پژوهش.....
۱۱۷.....	فرضیه اول.....
۱۱۹.....	فرضیه دوم.....
۱۲۱.....	فرضیه سوم.....
۱۲۲.....	فرضیه چهارم.....
۱۲۳.....	فرضیه پنجم.....
۱۲۳.....	فرضیه ششم.....
۱۲۴.....	جمع بندی.....

فصل پنجم: استنتاج و پیشنهادات

۱۲۷.....	الف) استنتاج.....
۱۲۷.....	بحث و بررسی فرضیه اصلی پژوهش.....
۱۲۹.....	بحث و بررسی سایر فرضیه های پژوهش.....
۱۲۹.....	بحث و بررسی فرضیه اول.....
۱۳۱.....	بحث و بررسی فرضیه دوم.....
۱۳۲.....	بحث و بررسی فرضیه سوم.....
۱۳۳.....	بحث و بررسی فرضیه چهارم.....
۱۳۴.....	بحث و بررسی فرضیه پنجم.....

۱۳۵.....	بحث و بررسی فرضیه ششم.....
۱۳۷.....	ب) محدودیت های پژوهش.....
۱۳۷.....	ج) پیشنهادات.....
۱۴۱.....	منابع فارسی.....
۱۴۸.....	منابع انگلیسی.....

پیوست ها

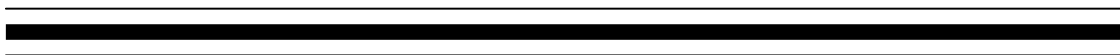
فهرست جداول

جدول ۱-۲ . تفاوت های شخصیتی در انگیزش پیشرفت.....	۲۵
جدول ۲-۲ .انتسابها برای موفقیت و شکست.....	۳۴
جدول ۲-۳ .منابع عمده ی انتظارات اثر بخشی و منابعی که بدان طریق حالات متفاوت نفوذ عمل می کنند.....	۵۶
جدول ۱-۴ . داده های توصیفی آزمودنی ها در متغیر انگیزش پیشرفت.....	۱۰۹
جدول ۲-۴ . فراوانی متغیر انگیزش پیشرفت.....	۱۱۰
جدول ۳-۴ . داده های توصیفی آزمودنی ها در متغیر خود کار آمدی عمومی.....	۱۱۱
جدول ۴-۴ . فراوانی متغیر خود کار آمدی عمومی.....	۱۱۱
جدول ۵-۴ . فراوانی میزان دسترسی آزمودنی ها به کامپیوتر و اینترنت.....	۱۱۲
جدول ۶-۴ . داده های توصیفی آزمودنی ها در متغیر فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT).....	۱۱۳
جدول ۷-۴ . فراوانی متغیر میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در آزمودنی ها.....	۱۱۳
جدول ۸-۴ . تحلیل واریانس متغیر های پیش بینی کننده.....	۱۱۵
جدول ۹-۴ . رگرسیون گام به گام برای متغیر های پیش بینی کننده.....	۱۱۶
جدول ۱۰-۴ . همبستگی بین انگیزش پیشرفت و میزان استفاده از ICT.....	۱۱۷
جدول ۱۱-۴ . همبستگی بین انگیزش پیشرفت و میزان استفاده از ICT در دانش آموزان دختر.....	۱۱۸
جدول ۱۲-۴ . همبستگی بین انگیزش پیشرفت و میزان استفاده از ICT در دانش آموزان پسر.....	۱۱۸
جدول ۱۳-۴ . همبستگی بین خود کار آمدی عمومی و میزان استفاده از ICT در دانش آموزان.....	۱۱۹
جدول ۱۴-۴ . همبستگی بین خود کار آمدی عمومی و میزان استفاده از ICT در دانش آموزان دختر.....	۱۲۰
جدول ۱۵-۴ . همبستگی بین خود کار آمدی عمومی و میزان استفاده از ICT در دانش آموزان پسر.....	۱۲۰
جدول ۱۶-۴ . همبستگی بین انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی عمومی در دانش آموزان.....	۱۲۱
جدول ۱۷-۴ . همبستگی بین انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی عمومی در دانش آموزان دختر.....	۱۲۱
جدول ۱۸-۴ . همبستگی بین انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی عمومی در دانش آموزان پسر.....	۱۲۲
جدول ۱۹-۴ . آزمون t مستقل برای مقایسه دانش آموزان دختر و پسر در انگیزش پیشرفت.....	۱۲۲
جدول ۲۰-۵ . آزمون t مستقل برای مقایسه دانش آموزان دختر و پسر در خود کار آمدی.....	۱۲۳
جدول ۲۱-۴ . آزمون t مستقل برای مقایسه دانش آموزان دختر و پسر در میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات.....	۱۲۳
جدول ۲۲-۴ . همبستگی میان متغیر های انگیزش پیشرفت ، خود کار آمدی عمومی و فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT).....	۱۲۴
شکل ۱-۲ . ارتباط بین بر انگیزنده های شناختی و عملکرد.....	۶۱

فهرست نمودار ها

نمودار ۱-۴. فراوانی انگیزش پیشرفت	۱۱۰
نمودار ۲-۴. فراوانی خود کار آمدی عمومی	۱۱۲
نمودار ۴-۴ فراوانی فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱۱۴

فصل اول
طرح پژوهش

مقدمه

تکنولوژی های جدید اطلاعاتی و ارتباطی که در بر گیرنده واقعیت های مجازی، نانو تکنولوژی و هوش مصنوعی می باشد دنیای آموزش را دچار تحولات اساسی می سازند و یک انقلاب پر قدرت که با انقلاب صنعتی قرن نوزدهم به رقابت بر می خیزد ایجاد می نمایند. همه این تحولات منجر به شکل گیری نوع کاملاً متفاوتی از محیط های یادگیری به نام محیط های مجازی یا محیط های مبتنی بر ICT می شود. ورود ICT به عرصه آموزش و پرورش مهمترین ارمان دنیای اطلاعات است (خسروی، ۱۳۸۶).

فناوری اطلاعات و ارتباطات^۱ موقعیتی را فراهم ساخته است که با ابزار آن، انبوهی از فراگیران برای کسب آموزش ها به تکنولوژی روی آوردند. این امکانات به طور جدی دنیای جدیدی را به سوی یک خود آموزی سوق داده است. نسل جوان و فعال در این پدیده دارای چنان سرعتی در دریافت و استفاده از این ابزار است که آرام آرام به یک متخصص تبدیل می شوند و با این سبقت گیری خود تاثیر عمده ای بر آموزش آینده خواهد داشت این نسل با ورودی پر قدرت در این تحولات مدرن، خود به خود تحولات آینده را تغییر خواهد داد و سبک و سیاق سنتی، او را راضی نخواهد کرد این نسل در کلاس و معلم گذشته، نخواهد گنجید (زارع زاده، ۱۳۸۵).

در جوامع امروزی با شکل گرفتن نظام های نوین تعلیم و تربیت، امر یاددهی و یادگیری رسمیت بیشتری یافته است و اهداف و برنامه های مرتبط با آن به صورت آگاهانه تر دنبال می کردند.

یکی از نظریه های مهم برای شناخت فرایند یادگیری، نظریه شناختی - اجتماعی است که توسط آلبرت بندورا^۱ در سال ۱۹۸۶ مطرح شد، که منظور از آن ادراک فرد از توانایی خود در انجام کار های خاص مربوط به خود است (پروین؛ ترجمه کدیور ، ۱۳۷۹).

خود کار آمدی^۲ به طور قدرتمندی بر انتخاب هایی که مردم بر می گزینند، تلاشهایی که می کنند و اینکه چگونه در رویارویی با مشکلات استقامت نشان می دهند تاثیر می گذارند(پاجارس و میلر، ۱۹۹۴ به نقل از کبیری، ۱۳۸۲).

در چار چوب نظریه ی بندورا، چنین بیان می شود که افرادی که باور های قوی نسبت به توانائیهای خود دارند در مقایسه با افرادی که به توانائیهای خود تردید دارند، در انجام تکالیف کوشش و پافشاری از خود نشان می دهند و در نتیجه عملکرد آنها در انجام تکالیف بهتر صورت می گیرند (فراهانی، ۱۳۸۱). قضاوت های مربوط به خود کار آمدی به دلیل نقش مهمی که در رشد انگیزش دارد از اهمیت و حساسیت خاصی برخوردار است. هنگامی که خود کار آمدی فرد آنچنان پایین است که دستیابی به یک نتیجه مثبت را ناممکن می نماید. حفظ و نگهداری انگیزش به مراتب دشوارتر می شود. به علاوه خود کار آمدی پایین می تواند، امکان انگیزش مطلوب ترین نتایج را بی اثر کند تجربیات کلاس نشان داده، متغیر های شناختی به تنهایی تعیین کننده پیشرفت تحصیلی^۳ و یادگیری نیست بلکه با خود کار آمدی، نگرشها، انگیزش در ارتباط است (کدیور ۱۳۸۲).

در عصر حاضر که عنصر تغییر از بارزترین ویژگیهای لاینفک آن محسوب می گردد و ظهور فناوری های نوین اطلاعاتی و ارتباطی بر شدت و سرعت آن افزوده، پرداختن به فرایند های یاد

1- Bandura

2-Self- efficacy

3-Adademic achievement

دهی و یادگیری و عوامل مرتبط به آنها به منظور فراهم آوردن آموزش موثر و یادگیری عمیق و ماندگار از اهمیت بسزایی برخوردار است.

بیان مسئله

در هزاره جدید فناوری اطلاعات و ارتباطات به سرعت، بر بسیاری از ابعاد زندگی بشر تاثیر گذاشته است و به ظهور برخی تحولات بنیادی در جوامع بشری منجر شده است این پدیده ها با سرعتی چشمگیر خواسته های بشری را تحت تاثیر قرار داده است. توسعه روز افزون ابعاد مبتنی بر این فناوری موجب شده تا شکل جدیدی از محیط یادگیری تعاملی، خلاق، فعال و فراگیر ایجاد شود.

امروزه برنامه های درسی با رویکرد فناوری اطلاعات و ارتباطات تهیه و تدارک دیده می شوند سواد رایانه اینک باب روز است و فراهم کردن زمینه های ایجاد این سواد از هدف ها و سیاست های مهم نظام آموزشی در اکثر نقاط دنیا است (عبداله زاده، ۱۳۸۶)

از آنجا که افراد همواره در برخورد با پدیده های نو و تازه برخورد یکسان و مشابه ندارند برخی به استقبال نوآوری های روز و پذیرای دست آورد های جدید هستند و برخی دیگر رویکردی محافظه کارانه نسبت تغییر و تحولات دارند (حیدری زاده، ۱۳۸۷).

یکی از مسائل مهم در حوزه بر نامه ریزی، آموزش و پیشرفت تحصیلی توجه به ابعاد روان شناختی است. یکی از این ابعاد که بر گرفته از نظریه یادگیری اجتماعی بندورا است، مفهوم خود کار آمدی است. "مفهوم خود کار ی به قضاوت افراد درباره توانایی هایشان در انجام یک وظیفه یا انطباق با یک موقعیت خاص مربوط است (پروین به نقل از جوادی و کدیور، ۱۳۷۴).

خودکار آمدی به قضاوت و باور فرد از توانایی خود برای انجام یک تکلیف خاص اشاره دارد (بندورا، ۱۹۷۷، به نقل از نجفی، ۱۳۸۳).

بندورا (۱۹۸۶ به نقل از پاجارس^۱، ۲۰۰۲)، معتقد است اطمینان افراد به توانایی های آموزشی خود تحت تاثیر باور های خود کار آمدی آنهاست. این باور ها به طور قدرتمند انگیزش تحصیلی آنها را در امر تحصیل و در نهایت موفقیت تحصیلی تحت تاثیر قرار می دهد. بنابراین خود کارآمدی از طریق انتخابهایی که فرد می کند و اهدافی که بر می گزیند، انگیزش را تحت تاثیر قرار می دهد. خود کار آمدی بالاتر، منجر به تلاش بیشتر در برخورد با موانع می شود (بندورا ۱۹۹۷؛ شانک، ۱۹۹۱ به نقل از قمی، ۱۳۸۷).

انگیزش پیشرفت یکی از انگیز های مهم اجتماعی است، فرد پیشرفت گرا (فردی که دارای انگیزش پیشرفت قوی) شخصی است که مدام در پی انجام اعمال ارزشمند و مهم و غالباً مشکل است، برایش کسب موفقیت در انجام این اعمال دارای الویت است.

عدم آگاهی از روشهای تعلیم و تربیت موجب زیانهای فراوانی خواهد شد در مدارس یادگیرندگان از معلومات اشباع می شوند اما انگیزه آموختن از آنها گرفته می شود. نمره های خوب می گیرند اما احساس ارزشمندی و خود باوری ندارند (امینی، ۱۳۸۲).

امروزه با توجه به اهمیت بکار گیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در ابعاد مختلف زندگی انسان (اقتصاد، اجتماعی، آموزشی، فرهنگی و...) این نیاز احساس می شود که بخش تعلیم و تربیت که وظیفه آماده سازی افراد را برای زندگی در جامعه بر عهده دارد تک تک افراد جامعه را به ویژه دانش آموزان را به تلاش مضاعف در کسب مهارتهای لازم در زمینه بکار گیری این فناوریها ملزم سازد. از طرفی به نظر می رسد آنچه در گرایش افراد در یادگیری و بکار گیری فناوریهای اطلاعاتی و ارتباطی موثر است علاوه بر جذابیت و دسترسی آسان عوامل دیگری هم باید مورد توجه قرار گیرد.

1-Pajars

از آنجا که تحقیقات زیادی در زمینه خود کار آمدی و انگیزش پیشرفت انجام شده است اما در زمینه رابطه آنها با میزان بکار گیری فناوری اطلاعات و ارتباطات کمتر کار شده است و خلایق احساس می شود. لذا پژوهش حاضر به دنبال پاسخ این سوال است که آیا بین انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی با میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در دانش آموزان مدارس فنی و حرفه ای شهر اراک رابطه معنی داری وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت مسئله

از دیر باز بحث پیرامون فرایند یاد دهی - یادگیری از مهمترین دل مشغولی های نظام آموزشی هر جامعه ای بوده و هر ساله هزینه ی بسیار سنگینی صرف آموزش و یادگیری افراد می گردد. آغاز هزاره جدید با ظهور فناوری های نوین اطلاعاتی و ارتباطی، عصر اطلاعات و ارتباطات شناخته شده و کلیه شئون فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و... را تحت تاثیر قرار داده است .

مهمترین رسالت نظام آموزشی آماده ساختن افراد برای کسب دانش، مهارت های شناختی و شغلی جهت ورود به اجتماع است از آنجا که جامعه ما در حال توسعه و پیشرفت است و افرادی که موجب این پیشرفت می شوند دانش آموزانی هستند که در مراکز آموزشی مشغول به تحصیل می باشند آنها با تلاش و کوشش سعی می کنند احساس خود اتکایی خود را توسعه ببخشند و به پیشرفت و موفقیت اجتماعی بالاتر دست پیدا کنند (شاملو، ۱۳۵۱، به نقل از شیخی فینی ۱۳۷۲). دانش آموزان به عنوان سرمایه های جامعه باید مسلح به سلاح و فرهنگ نرم افزاری باشند تا بتوانند در توسعه اجتماعی - اقتصادی کشور قدم های مستحکمی را بردارند. در قرن بیستم رادیو و تلویزیون و تلفن و برخی دیگر از وسایل مهمترین عوامل انتقال اطلاعات

بودند، ولی اینک با ورود رایانه و اینترنت و شبکه های الکترونیکی محدودیت های زمانی و مکانی آموزش از پیش پای فراگیران علم و دانش برداشته شده است.

فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان یک رویکرد نوین، در نقش مکمل نظام آموزشی - بهبود کیفیت تدریس - تنوع بخشیدن به شیوه های تدریس - انتقال دانش با استفاده از فناوری چند رسانه ای - فراهم ساختن آموزش مستمر و خودکار - آموزش مادام العمر و آموزش همیشه در دسترس - کوتاه نمودن زمان آموزش - کوتاه کردن دوره تحصیل - توجه به استعداد های فردی - انفرادی کردن آموزش و مقابله با مشکلات آموزش جمعی عمل می کند. فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش یک فرهنگ، یک برنامه و یک جریان آموزشی است و یکی از مولفه های این فرهنگ، منابع سخت افزاری است اما مقدم بر آن منابع نرم افزاری - فرهنگ بهره وری و بهره برداری بهینه از این ابزارها می باشد که بدون بسترسازی فرهنگی و انتقال فرهنگ فناوری اطلاعات، خرید و انتقال فناوری جز اتلاف منابع و سرمایه های به هدر رفته چیز دیگری به دنبال نخواهد داشت. امروزه اهمیت آموزش و پرورش که متناسب با نیازهای فرد و جامعه باشد، بیش از همه احساس می شود. زیرا دنیایی که با شبکه های اطلاعاتی به هم پیوند خورده متقاضی نیروی کاری است که بفهمد چگونه از فناوری به عنوان ابزاری برای افزایش بهره وری و خلاقیت استفاده کند (مکی، ۱۳۸۸).

به طور کلی تمام مربیان در این امر توافق دارند که یکی از عوامل اساسی پیشرفت در کلاس درس عامل انگیزش^۱ است و اغلب آنان به احتمال قوی با نظر بیوگلسکی^۲ موافقند که انگیزش عامل اساسی در پیشرفت تحصیلی می باشد. به هر صورت اهمیت انگیزه ها در شناخت و پیش بینی و کنترل رفتار در کلاس درس غیر قابل انکار است ولی با وجود چنین اهمیتی که این

1-Motivation

2-Bugelski

عوامل دارد تحقیقات کافی و روشن کننده در این زمینه بسیار کم است در حالی که تعداد زیادی نظریه در باره انگیزه های بشری وجود دارد معهدا در غالب موارد کوشش زیادی نشده است از میان نظریه های انگیزش تعداد بسیار کمی قادر هستند به نحوه روشن و مفیدی به مربیان در کلاس درس کمک کنند و یا اینکه به طور کلی برای تعلیم و تربیت مفید شود (شاملو، ۱۳۵۱، به نقل از شیخی فینی ۱۳۷۲).

انگیزش پیشرفت در افراد مختلف به یک اندازه نیست بلکه توزیع آن در میان اشخاص به نسبت های متفاوت است البته تعیین این امر به سهولت ممکن نیست و باید با ارزیابی دقیق آن را مشخص نمود بیشتر تحقیقات در این زمینه توسط دیوید مک کلند و اتکینسون، لاول، ادکینز و دستیاران آنها صورت گرفته است پژوهشهای انجام شده در این زمینه نشان داده اند که افراد از لحاظ این نیاز تفاوت های زیادی با یکدیگر دارند بعضی افراد دارای انگیزه سطح بالایی هستند و در رقابت با دیگران و در کارهای خود، برای کسب موفقیت به سختی می کوشند. برخی دیگر انگیزه چندانی به پیشرفت و موفقیت ندارند و از ترس شکست آماده خطر کردن برای کسب موفقیت نیستند

خود کار آمدی بر طبق نظریه بندورا به عنوان مهمترین میانجی شناختی انسان می باشد و بر تفکر، هیجان، عملکرد و انگیزش افراد تاثیر گذار است و خود کار آمدی عامل بسیار مهم در برخورد با پدیده های پیچیده است و هر چقدر فرد کارآمدتر باشد بهتر می تواند با پدیده های جدید کنار آید.